

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. Ľ. B.**, bývajúceho v S., sudcu Krajského súdu v Trnave, zastúpeného Mgr. M. T., advokátom v Š., proti žalovanej **Slovenskej republike – Národnej rade Slovenskej republiky**, Nám. Alexandra Dubčeka č. 1, Bratislava, **o určenie, že odmeňovanie žalobcu je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 171/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. septembra 2010 sp. zn. 15 Co 186/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. septembra 2010 sp. zn. 15 Co 186/2010 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I č.k. 18 C 171/2009-8 z 11. januára 2010 v znení opravného uznesenia č.k. 18 C 171/2009-17 z 11. februára 2010 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením z 11. januára 2010 č.k. 18 C 171/2009-8 v spojení s opravným uznesením č.k. 171/2009-17 z 11. februára 2010 zastavil konanie o určenie, že odmeňovanie žalobcu je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a náhradu nemajetkovej ujmy. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Zastavenie konania odôvodnil neodstrániteľným nedostatkom konania a to nedostatkom spôsobilosti žalovanej byť účastníkom konania. Poukázal pritom na ustanovenia § 103, § 104, § 18 ods. 2, § 19 a § 20 O.s.p. a články 72, 73, 80, 86, 87 a 119 písm. p/ Ústavy Slovenskej republiky.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu uznesením z 28. septembra 2010 sp. zn. 15 Co 186/2010 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 O.s.p. potvrdil a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Takto rozhodol stotožniac sa

s názorom súdu prvého stupňa o nedostatku spôsobilosti žalovanej byť účastníčkou konania. Uviedol, že ak žalobca označil Slovenskú národnú radu, ako orgán, ktorý má v mene štátu konať, ktorá však nemá procesnú spôsobilosť byť účastníkom konania, ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorá je neodstrániteľným nedostatkom a ktorú nemožno odstrániť ani s použitím ustanovenia § 43 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol napadnuté uznesenie odvolacieho i okresného súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Uviedol, že v konaní ako žalovanú označil Slovenskú republiku, ktorá má právnu subjektivitu a pokiaľ súd prvého stupňa dospel k záveru, že označený zástupca nemá právnu subjektivitu, mal návrh doručiť tej inštitúcii, ktorá podľa jeho názoru v tejto veci má štát zastupovať, prípadne mal vyzvať žalobcu na úpravu návrhu v tejto časti podľa § 43 ods. 1 O.s.p. Nedostatok v označení zástupcu procesnej strany nemôže byť považovaný za neodstrániteľnú vadu konania. Uvedeným postupom oba súdy porušili jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, keď v predmetnej veci odmietli konať a rozhodnúť o žalobe.

Žalovaná nevyužila právo vyjadriť sa k podanému dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239.

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie

prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovoláním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.), dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.. Ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovoláním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Existenciu vád konania uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. dovolateľ tvrdil, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo na doplnenie alebo opravu nesprávneho, neúplného alebo nezrozumiteľného podania, právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.).

Podľa názoru dovolacieho súdu konanie pred odvolacím súdom i súdom prvého stupňa je takouto vadou, vyplývajúcou z citovaného ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., postihnuté.

Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb (§ 1 O.s.p.).

Podľa § 43 ods. 1 O.s.p., sudca alebo iný poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

V preskúmvanej veci sa žalobca domáhal určenia, že jeho odmeňovanie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a náhrady nemajetkovej ujmy. Za účastníka konania na strane žalovanej označil Slovenskú republiku, za ktorú pred súdom koná Národná rada Slovenskej republiky. Súd prvého stupňa konanie zastavil z dôvodu, že žalovaný – Národná rada Slovenskej republiky – nemá spôsobilosť na právne úkony, pričom odvolací súd sa s týmto názorom stotožnil.

Podľa § 90 O.s.p., účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný) alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje.

Ide o procesné vymedzenie účastníctva, čo znamená, že z tohto hľadiska je v tzv. sporovom konaní (o taký prípad v prejednávanej veci ide) žalobcom ten, kto podal žalobu a žalovaným ten, koho žalobca za tohto účastníka označil. Nielen žalobca, ale aj žalovaný musí byť označený presne, určite a vyčerpávajúcim spôsobom, a to tak, aby bolo nepochybné, kto je účastníkom konania, aby ho nebolo možné zameniť s niekým iným a aby s ním súd mohol jednať. Ak označenie žalovaného neumožňuje jeho presnú identifikáciu, ide o nesprávne podanie a súd je povinný pokúsiť sa túto vadu podania odstrániť postupom podľa § 43 O.s.p. Súd však sám z vlastnej iniciatívy nemôže označiť žalovaného inak, než ako ho označil žalobca v žalobe. Musí tomu predchádzať postup podľa § 43 O.s.p. Iba – za splnenia určitých predpokladov – v prípadoch procesného nástupníctva môže súd konať s inou osobou než v žalobe riadne označeným účastníkom v zmysle § 79 ods. 1 O.s.p. a rozhodovať o jej právach a povinnostiach.

Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť, vedľa ďalších subjektov uvedených v zákone, aj štát (§ 21 Občianskeho zákonníka). V tomto prípade je štát, ako vyplýva z citovaného ustanovenia, právnickou osobou. Podľa § 21 ods. 4 O.s.p., za štát pred súdom koná štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu. Na konanie štátneho orgánu a toho, koho zákon splnomocňuje na zastupovanie pred súdom, sa vzťahujú ustanovenia odseku 1 písm. a/ a b/, ods. 2 a 3.

V prejednávanej veci označil žalobca žalovaného ako Slovenskú republiku, pričom ako štátny orgán, ktorej má za štát pred súdom konať v zmysle § 21 ods. 4 O.s.p., označil Národnú radu Slovenskej republiky. Okresný súd (a rovnako ani odvolací súd) postupom podľa § 43 O.s.p. neodstránil vadu podania spočívajúcu v nepresnom označení žalovaného. Zo žalobcom vykonaného označenia žalovaného bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že žaloba smeruje proti štátu.

Platí, že ak žalobca označí za žalovaného štát, je povinný riadne označiť aj štátny orgán, ktorý má za štát konať (§ 21 ods. 4 O.s.p.). Povinnosť a potreba takéhoto riadneho označenia vyplýva aj z toho, že bez neho by súd nemohol štát ako žalovaného ani zapojiť do súdneho konania, nemohol by mu doručiť zásielku alebo ho predvolať na pojednávanie. Takto nedostatočne označený žalovaný by súčasne nebol procesne spôsobilý v zmysle § 20 O.s.p., lebo by nebol spôsobilý vykonávať práva a povinnosti účastníka konania. Slovenská republika je síce spôsobilá byť účastníkom konania (por. § 19 O.s.p. v spojení s § 21 Občianskeho zákonníka), avšak spôsobilá samostatne konať pred súdom je len v spojení so štátnym orgánom, ktorého sa vec týka, pretože len jeho prostredníctvom môže ako právnická osoba robiť právne úkony (§ 20 O.s.p., § 20 v spojení s § 21 Občianskeho zákonníka).

Riadne označenie štátu ako žalovaného účastníka konania je teda náležitosťou riadneho návrhu, bez ktorého nemožno v konaní pokračovať (§ 79 ods. 1, § 43 ods. 2 O.s.p.). Štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný štátny orgán, ktorý má v mene štátu konať s uvedením jeho názvu a sídla. Až takéto označenie možno v zmysle § 79 ods. 1 veta druhá O.s.p. považovať za náležité označenie štátu ako právnickej osoby. Samozrejme musí ísť o orgán, ktorý je v danej veci kompetentný na základe povahy veci zodpovedajúceho predpisu. Označenie štátu a súčasne označenie štátneho orgánu, nemožno

oddeľovať. Pokiaľ nie je žalovaný takto riadne označený (štátny orgán, nie je vôbec uvedený, alebo je za neho označený niekto, kto neexistuje alebo nie je štátnym orgánom), súd v zmysle § 43 O.s.p. žalobcu poučí a vyzve ho na doplnenie alebo opravu žaloby. Ak žalobca vytknutý nedostatok v stanovenej lehote napriek poučeniu o možnosti zastavenia konania neodstráni, súd konanie zastaví, lebo v ňom nemožno pokračovať.

Ak žalobca v danom prípade označil v žalobe ako štátny orgán, nespôsobilý subjekt (Národnú radu Slovenskej republiky), ide o nedostatok návrhu na začatie konania týkajúci sa označenia účastníka a súd prvého stupňa sa mal pokúsiť z úradnej povinnosti tento nedostatok odstrániť postupom podľa § 43 ods. 1 O.s.p. Súd prvého stupňa však takýmto spôsobom nepostupoval a túto vadu konania neodstránil ani odvolací súd.

Skutočnosť, že súdy oboch nižších stupňov uvedený nedostatok návrhu na začatie konania týkajúci sa označenia štátu ako účastníka konania neodstránili, mala za následok, že konanie pred oboma súdmi bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. odňatím možnosti žalobcu konať pred súdom, zakladajúcou prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania. Existencia takejto vady je porušením práva na poskytnutie spravodlivej ochrany práv zaručeného ustanovením § 1 O.s.p., ako aj čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenia oboch nižších stupňov a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. októbra 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová